

Eli Arnstad får ikke vite hvem eller hvordan hun skal ha mobbet. Dermed blir det heller ikke mulig å føre en meningsfull dialog om forløpet, skriver **Øyvind Kvalnes**, filosof i Humanistisk Akademi.

Mobbingens metafysikk

DEBATT & INNLEGG

Ord står gjerne mot ord i mobbesaker. En forutsetning for å løse dem, er dialog hvor de berørte partene får mulighet til å komme med sin versjon av hva som er skjedd.

Mobbing handler om moral, om rett og galt i omgang mellom mennesker. Bakenfor det igjen ligger mobbingens metafysikk.

Da Gerd-Liv Valla uttalte at mobbebeskyldningene mot henne «mangler rot i virkeligheten», uttrykte hun samtidig et metafysisk standpunkt, det vil si en oppfatning om hva som er sant og virkelig. Posisjonen hennes kan kalles en dogmatisk objektivisme. Valla hevder at det finnes én, og kun én, virkelighet som kan gjøres til gjenstand for beskrivelse, og at hennes egen oppfatning av den er i samsvar med sannheten.

Det spesielle med denne innstillingen er at den underkjenner alle oppfatninger som avviker fra ens egen. Den inneholder ingen åpning for at ens egen

VIRKELIGHETEN. To ulike oppfatninger av én verden, skriver Øyvind Kvalnes.

kunnskap om saken muligens kan være mangelfull. Derfor anser den heller ikke at det kan være noe å lære ved å gå i dialog og lytte til andres avvikende fremstillinger.

Elin Ørjasæter har i høst skrevet en artikkel i Samtiden (3-2007) om temaet mobbing. Der forfekter hun en posisjon som er diametralt motsatt til Vallas, nemlig en metafysisk relativisme: «Det finnes ingen rettferdighet i mobbesaker, for det finnes ingen sannhet om hvem som mobber og hvem som blir mobbet. Det er en kamp mellom to virkeligheter, som føles like sanne og rettferdige for begge parter».

For Ørjasæter er partene i en mobbesak konkurrenter, som

En sivilisert dialog om en mobbepåstand fordrer at deltagerne møter hverandre ansikt til ansikt

forsøker å få utenforstående til å akseptere at deres virkelighet er den mest adekvate. I og med at det ikke finnes noen som helst «sannhet om hvem som mobber og hvem som blir mobbet», vil hver enkelt aktør være opptatt av å vekke de sterkeste følelsene og vinne publikums sympati. Det dreier seg ikke om å finne den mest presise og dekkende fremstillingen av et handlingsforløp, siden det altså ikke finnes noen felles tilgjengelig sannhet å avdekke.

Heller ikke denne posisjonen gir noe grunnlag for å føre dialog mellom de berørte partene. Hva skulle være vitsen med å høre på hva den andre har å si, hvis det likevel er snakk om skilddringer av en annen virkelighet enn min?

Relativismen til Ørjasæter etablerer dype kløfter mellom partene. De er fanget i hver sin vir-

kelighet. Fra utsiden kan vi betrakte hver av partenes virkeligheter som like gyldige. Problemet med denne relativismen er at vi dermed havner i en likegyldighet som gjør det mulig å bagatellisere kritikk. Du føler deg mobbet, og jeg kjenner meg ikke igjen i din beskrivelse. Da har vi to adskilte verdener, to sannheter, og noe mer er det ikke å si om saken.

Et alternativ til posisjonene som Valla og Ørjasæter inntar, er en moderat objektivisme. Den går ut på at vi kan forholde oss til en og samme virkelighet, men at den fortoner seg forskjellig fra ulike perspektiver. Vi kan nærme oss sannheten om hva som er skjedd gjennom dialog, hvor partene får komme til orde med sine versjoner. Vi kan tolke verden på dramatisk ulikt vis, men det er samme virkelighet vi forholder oss til og forsøker å finne mening i.

En sivilisert dialog om en mobbepåstand fordrer at deltagerne møter hverandre ansikt til ansikt, og kan sammenligne oppfatninger. Denne betingelsen er uforenlig med at det fremsettes anonyme påstander om mobbing.

Eli Arnstad har nylig resignert

i forhold til beskyldninger om at hun har mobbet en eller flere personer i Enova. En viktig grunn til dette ser ut til å være at hun ikke får vite hvem det er hun skal ha oppført seg dårlig mot. Identiteten til den som har satt frem svært alvorlige beskyldninger mot henne, holdes hemmelig.

Hvilken mulighet har hun for å imøtegå kritikken og forholde seg saklig til den? Nesten ingen.

Et minstekrav for å unngå fallgruvne ved Vallas dogmatisme og Ørjasæters relativisme er at alle parter får mulighet til å legge frem sine synspunkter. Når en person kjenner seg trakkassert, er denne følelsen i seg selv en kjensgjerning som fortjener å bli tatt på alvor. Samtidig kan den som beskyldningen rettes mot ha en rimelig forventning om å få konkretisert hva den går ut på, og få komme med sin versjon. Det er trolig ikke snakk om to eller flere verdener, men en og samme, som de enkelte individene har sine feilbarlige oppfatninger om. Og det finnes neppe noen bedre metode for å komme til bunns i saken enn å føre en saklig dialog om hvordan denne ene virkeligheten bør skildres.

Et helt folk i oljetåka

Dagens Næringslivs leder 21. november beskylder meg for å være forvirret med hensyn til oljefondet. Dessverre får jeg ikke tilsvarende plass til å forsvare meg. Hele forklaringen på hvorfor avisen, samt de fleste politikere og «eksperter» tar grundig feil, publiseres derfor på internett: www.creddec.org/docs/oljefond.html.

Avisen påstår om meg: «Her forveksler han pensjons- og valutareserve».

Geoffrey Gardiner, pensjonert direktør i Barclays, Storbritannias største bank, skriver i en kommentar: «Redaktørens skille er vrøvl. Alle utenlandske aktiva er krav på utenlandsk økonomisk produksjon». Olje kan derfor bare brukes til import.

Oljefondsprosessen er heller ikke slik avisen beskriver. Intet tas i dag ut av oljefondet. Avisen blander dessuten sammen statens budsjett- og Norges betalingsbalanse (med utlandet). Avisen glemmer også at salg av utenlandske verdi vil betales med utenlandsk valuta. Gardiner skriver: «... i praksis gir Norge mesteparten av oljen vekk», - og om risikorapporten

Arno Mong Daastøl.

fra oljefondets strategiråd: «Den er ikke verd papiret den er trykt på».

Oljefondets strategi med passivt eierskap, som ikke kjøper kompetanse hjem til Norge, passer utenlandske interesser perfekt. Som en bananrepublikk bruker Norge 120 milliarder årlig (2008) i kortsiktige investeringer i Nordsjøen. Politikerne øser deretter vår nasjonalrikkdom ut på verdens ustabile kapitalmarkeder, men vedlikeholder ikke vår infrastruktur for fremtidens generasjoner. Det er en demokratisk plikt å gå til bunns i hvordan et helt folk har blitt feilinformert og (selv) bedratt.

Arno Mong Daastøl, *Institute for Creditary Economics, doktorand, Finanzwissenschaft, Universität Erfurt*

PEEL.NO: SMAK OG BEHAG

